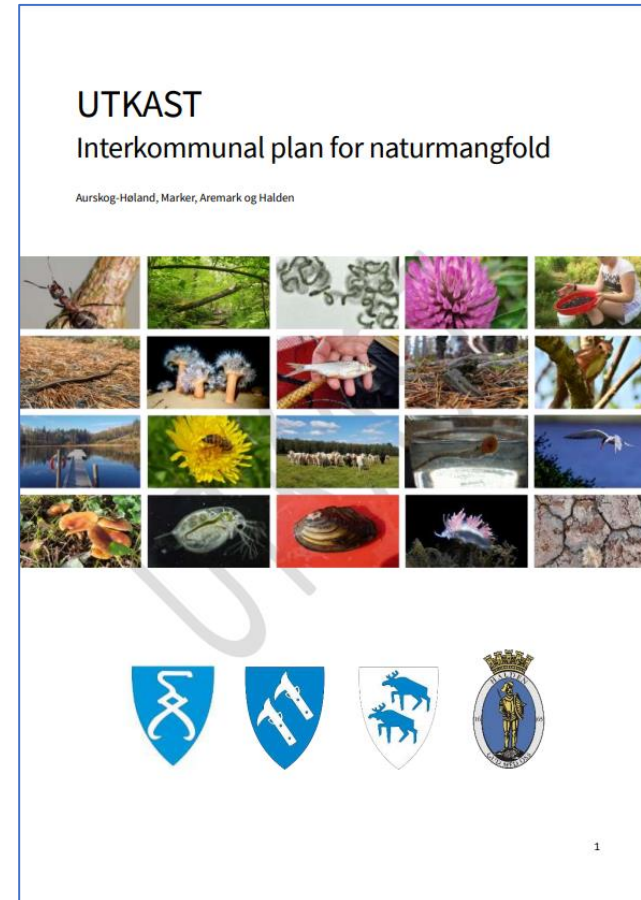

HALDEN
KOMMUNE

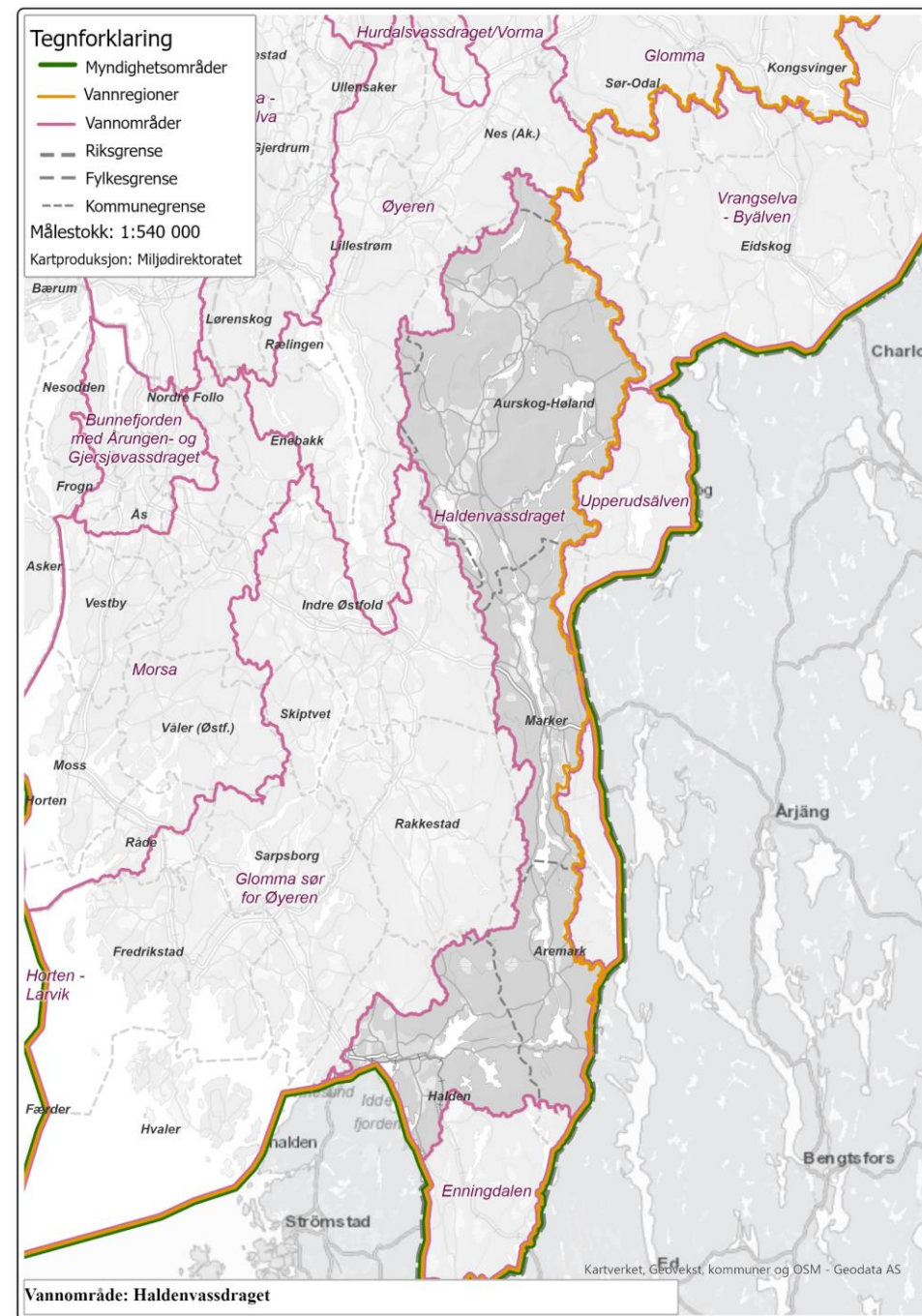
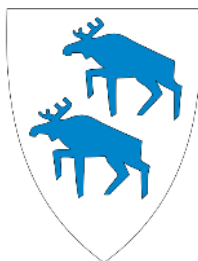
Interkommunal plan for naturmangfold

- Folkemøte 3. april 2024

Bakgrunn for planarbeidet

- Fire kommuner samarbeider

Hva er naturmangfold?

Biologisk, landskapsmessig og geologisk mangfold som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning.

Klippeblåvinge. *Scolitantides orion*

Foto: Gail Hampshire. Lisens CC BY 2.0
<https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/>

Hvorfor lager vi en naturmangfoldplan?

- Styrke kunnskapen om naturverdiene.
- Synliggjøre naturens verdi.
- Verktøy for å gjennomføre tiltak i kommunene.
- Konkret: Definere mål og strategier for kommunens forvaltning som berører natur.

Bohuslania matsmichaeli

Foto: Heine Jensen. Lisens CC BY 4.0
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Forankring av planarbeidet

- Oppstart av arbeidet har ulik forankring i de fire kommunene.
- Halden og Aurskog-Høland har planarbeidet vedtatt i planstrategi.
- Marker og Aremark har egne politiske vedtak på oppstart av planarbeidet.
- De fire kommunene er i tillegg enig om å lage felles plan gjennom møter i vannområdeutvalget.

Storbjørnemose. *Polytrichum commune*.

Foto: Bjørnar Strøm-Hågensen

Arbeidet i 2022 og 2023

- Tidlig i 2022 fikk vi tilskudd fra Miljødirektoratet.
- Samtidig gjorde vi en avtale med en ekstern konsulent om å sammenfatte **kunnskapsgrunnlaget for biologisk mangfold** i de fire kommunene.
- Vi gjennomførte folkemøter i kommunene våren 2023.
- Vi strukturerte og skrev utkast til plandokumentet i løpet av 2023.
- Vi involverte andre avdelinger i kommunen, som landbruk, skog, plan og næring.

Småskogmus. *Apodemus sylvaticus*.

Foto: Bjørnar Strøm-Hågensen

Arbeidet i 2024

- Politisk vedtak i fire kommuner, om å sende på høring; februar 2024.
- Koordinert høring i fire kommunen; mars/april 2024.
- Folkemøter i fire kommuner; april 2024.
- Gjennomgang av innspill og justering av plandokument; mai 2024.
- Vedtak av plan i fire kommunestyre – juni 2024.

Eubranchus tricolor

Foto: Joakim Tveit

Blomstereng.

Foto: Bjørnar Strøm-Hågensen

Koordinert høring

- Høring annonsert i lokalaviser og kommunenes nettsider
- Høringsperiode 6 uker
- Høringsfrist 21. april
- Innspill i skjema via kommunenes nettsider
- Eller innspill til postmottak i din kommune

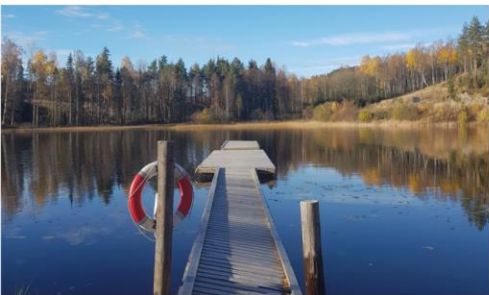
Planutkastet

UTKAST

Interkommunal plan for naturmangfold

Aurskog-Høland, Marker, Aremark og Halden

Interkommunal plan for naturmangfold

- Introduksjon til plandokumentet
- Mål, strategier og tiltakstabell
- Eksempelarter og eksempel natur
- Kunnskapsgrunnlaget

Dokumentets oppbygning

Innledning

Om planen

- **Formålet med planen**
- **Beskrivelse av hensikt, bruk og oppbygning**

Kommunens rolle for å ivareta naturmangfold

Hva er naturmangfold og hvilke trusler står den ovenfor?

Mål og strategier

Kategorisert etter 10 ulike tema, for eksempel

- **Sentrumsnær natur (3)**
- **Kulturlandskap og jordbruk (5)**
- **Turisme, friluftsliv og idrett (6)**
- **Våtmark og myr (9)**

Mål

- **Hva er det overordnede målene innenfor dette tema med hensyn til naturmangfold**

Strategier

- **Presenterer strategier for hvordan kommunen skal jobbe med å oppnå disse målene. Kan løses gjennom ulike tiltak**

Vedlegg 1: Tabell med oversikt over mål og strategier (Tiltakstabell)

Eksempler på arter og natur

Et ønske om å trekke frem eksempler på vanlig og sjelden natur og arter i regionen.

Bruke planen til mer enn bare å være et plandokument.

Ingen mål og strategier knyttet til spesifikke arter eller naturtyper, men henviser til spesifikke problemer og trusler forsøkt besvart i tidligere delkapittel.

Interkommunalt arbeid og vedlegg

Legger opp en plan for videre interkommunalt samarbeid mellom kommunene.

Ønsker å bruke hverandre for å dytte i retning måloppnåelse.

Vedlegg

- **Tiltakstabell**
- **Definisjoner**
- **Føringer og forpliktelser**
- **Veiledere og verktøy**
- **Lover, forskrifter og rundskriv**
- **Kunnskapsgrunnlaget**

Kunnskapsgrunnlaget

En sammenstilling av det vi vet om naturmangfold i våre fire kommuner.

Forsøkt sammenstilling av alt fra grunnlaget for natur i kommunen (geografi, klima og hydrologi) til kartlagte artsgrupper og naturtyper.

Egne kart for våre fire kommuner med søkbare tabeller.

Plassert sist i dokumentet for å ikke demotivere lesere og for å få fokus på mål og strategier for arbeid videre.

Dokumentets oppbygning

UTKAST

Interkommunal plan for naturmangfold

Aurskog-Høland, Marker, Aremark og Halden

Eksempel: Mål og strategier

Energiproduksjon

Mål 2.1: Kommunene skal ta ansvar i det grønne skiftet, og tilrettelegge for produksjon av fornybar energi og samtidig ta vare på naturen og økosystemtjenestene.

Strategi 2.1.1: Bruke kunnskap om energibehov sammen med kunnskap om økosystemtjenester ved vurdering av arealinnspill for produksjon av fornybar energi.

Tekst:

- Fornybar energi over fossil energi
- Energiutnyttelse, redusere forbruk og effektivisering
- Jordvarme og bioenergi
- Allerede utbygde flater (vegger, tak, asfalterte flater, osv.)

Eksempel: Mål og Strategier

Tema	Mål nr.	Mål	Strategi nr.	Strategi	Eksempler på tiltak	Relevante tilskuddsordninger.
			1.2.3	Ta i bruk naturbaserte metoder og løsninger.	overvannshåndtering, mm.) eller restaurering av natur (eksempelvis myrrestaurering).	Tilskudd til klimatilpasning, Miljødirektoratet.
Energi- produksjon	2.1	Kommunene skal ta ansvar i det grønne skiftet, og tilrettelegge for produksjon av fornybar energi og samtidig ta vare på naturen og økosystemtjenestene.	2.1.1	Bruke kunnskap om energibehov sammen med kunnskap om økosystemtjenester ved vurdering av arealinnspill for produksjon av fornybar energi.	Fastsette bestemmelser og retningslinjer for arealbruk til produksjon av fornybar energi, samt avsette arealer, i kommuneplanens arealdel. Vurdere solcelleanlegg på allerede eksisterende bygningsmasser eller tette flater (eksempelvis over parkeringsplasser eller på tak av kommunal bygg)	
					Implementere en overvannsnorm for kommunal planlegging. Strengere krav til byggesakssøknader	

Eksempel: Mål og strategier

Skog og skogbruk

Mål 4.1: Forvaltning av kommunens egen skog skal være natur- og artsvennlig.

Strategi 4.1.1: Kommunene skal utføre lukkede hogstformer for å avvirke for sine skogområder der det er egnet.

Strategi 4.1.2: Kommunen skal identifisere myrområder for restaurering og tetting av grøfter i kommunens egne skogområder.

Strategi 4.1.3: Vurdere bruk av alternative skjøtselsmetoder.

Mål 4.2: Samarbeide med private skogeiere om prosjekter og driftsmetoder som ivaretar natur- og artsmangfold.

Strategi 4.2.1: Samarbeid med private skogeiere for å gjennomføre prosjekter på eller utprøving av bruk av lukkede hogstformer.

Strategi 4.2.2: Promotere redusert gjødslingsforbruk i skogbruket.

Strategi 4.2.3: Kommunen skal promotere og veilede private skogeiere i muligheten for restaurering av myrområder og tetting av grøfter i private skogområder.

Strategi 4.2.4: Informere og oppfordre til bruk av tilskuddsordningen NMSK – tilskudd til miljøtiltak i skog.

Mål 4.3: Øke kunnskapen om natur og artsgruppene knyttet til skogområdene.

Strategi 4.3.1: Framskaffe kunnskap om artsgrupper generelt, og sopp, moser og lav spesielt.

Strategi 4.3.2: Ha oversikt over hekkeområder for fugler i skog.

Strategi 4.3.3: Øke kunnskap om avrenning fra skog til vann.

Mål 4.4: Kommunene skal se viltbestander på tvers av kommunale grenser, og ha god regional bestandsforvaltning.

Strategi 4.4.1: Øke interkommunal samhandling i all viltforvaltning.

Eksempel: Mål og strategier

Skog og skogbruk

Tekst:

- PEFC-skogstandard
- Høsting fra skog og forvaltning av høstbart vilt
- Elg, Skogfugl og sopp trukket frem som eksempler

Tema	Mål nr.	Mål	Strategi nr.	Strategi	Eksempler på tiltak	Relevante tilskuddsordninger.
			4.2.3	private skogområder.	grøfter i skog.	
			4.2.4	Informere og oppfordre til bruk av tilskuddsordningen NMSK - tilskudd til miljøtiltak i skog.	Gjennomføre kursing/befaring med fokus på aktuelle tilskudd.	NMSK.
	4.3	Øke kunnskapen om natur og artsgruppene knyttet til skogområdene	4.3.1	Framskaffe kunnskap om artsgrupper generelt, og sopp, moser og lav spesielt.	Gjennomføre kursing/befaring om naturmangfold, med spesiell vekt på sopp, moser og lav.	
			4.3.2	Ha oversikt over hekkeområder for fugler i skog.	Reirplasser for rovfugl og spillplasser for skogsfugl.	
			4.3.3	Øke kunnskap om avrenning fra skog til vann.	Delta i prosjekter (forskning, forvaltning) og kurs knyttet til avrenningsproblematikk.	
		Kommunene skal se				

Eksempel på arter og natur i regionen

Eksempel på arter og natur i regionen

Istidskrepser

Ukjent gruppe arter for mange

Haldenvassdraget er kjerneområde for istidskrepser og har flest arter i landet

Er avhengig av god vannkvalitet og gode bunnforhold

Spiller tilbake til mål og strategier om vann og vassdrag

Foto: Arild Hagen

Eksempel på arter og natur i regionen

Hule eiker

Veldig viktig habitat for opp til 1500 arter og et viktig bilde på kulturlandskapet

Mange er gått tapt til arealendringer med utbygginger og effektivisering av landbruksareal

Eksempel på naturtype som i større grad er blitt kartlagt enn andre og som har hatt en del fokus tidligere

Spiller tilbake på mål og strategier for arealforvaltning, skog og skogbruk og kulturlandskap og jordbruk

Foto: Ann Kristin Halvorsrud

Eksempel på arter og natur i regionen

Nakensnegler

Spesiell artsgruppe knyttet til Iddefjorden

Vanskelig å se, med mindre en oppholder seg under vann over lengre tid

Tegn på bedringene som har skjedd i Iddefjorden siden forurensingslovverket tredde i kraft på 70- og 80-tallet.

Spiller tilbake til mål og strategier for kystområder

Foto: Joakim Tveit

Generelle betraktninger

- Planen kan sees som et første ledd i å systematisere og konkretisere arbeidet til kommunen for å bedre ta vare på naturmangfoldet
- Mange strategier henviser til kunnskap, kartlegging og bedre bruk av eksisterende virkemidler
- Planen i seg selv er ikke førende, men foreslår mulige innlemmelser av strategier og målsetninger i andre kommunale planer som setter krav (arealplan, økonomiplan og andre aktuelle planer)

Diskusjon og spørsmål